

ענת סרנסקי, תעלום חדר

מה

לעשות

בזמני הכיס

חייך של כל ילד יש נקודות-ציון, שכל אחת מהן היא מעין "יום גדול".

אחד האירועים האלה הוא הרגע שבו מחליטים הוריו לתת לו רמייכיס. המטרות לנתינה זו יכולות להיות רבות ושונות: שיפסיק לבקש בכל רגע כסף למשהו אחר, שילמד סוף-סוף מה זה כסף ואיך מסתדרים איתו, שילמד חשבון באמצעות המציאות היומיומית, שילמד להסתדר בעצמו, לקבל על עצמו אחריות, ועוד.

הרבר מתרחש אצל מישפחות שונות בגילים שונים של הילדים, בדרך-כלל סמוך לאירוע חשוב אחר בחייו של הילד: כניסתו לכיתה א' בבית הספר.

בש השנים שעוברות על הילד עד אז, הוא תלוי באופן מוחלט בטובליכם, או לחילופין

כמה פעמים בשבוע שומעת אמא את הבקשה: "אמא, תקני לי משהו"? וכמה פעמים, כשאמא יורדת רגע למכולת, מהדהדת אחריה במדרגות הצעקה: "אמא, תביאי לי מסטיק / סוכריה / קרמבו / ארטיק?"

כל הורה מנסה להתמודד עם בעייה זו בשנות-חיי הראשונות של ילדו בדרכיו שלו, ררכים שונות ומשונות. לעיתים קרובות מאמינים ההורים שהיענות לבקשותיו של הילד תשתיק אותו ותספק להם שקט נפשי, לפחות לזמן קצר. יש הורים האומרים: "איך לי כסף?" ושתי דקות אחר-כך פותחים את הארנק ומשלמים לנהג-האוטובוס / לבעל-המכולת / לירקן, או לכל אחד אחר.

יש הורים הפותחים בהסבר מיקצועי-כלכלי על מהותו של הכסף, על חשיבותו, על הקושי שבהשגתו, על כך שאבא ואמא עובדים קשה כדי להשיג את הכסף, וגם כך בקושי גומרים את החורש.

„אמא,

תקני לי..."

אני משתדלת לערוך את הקניות לכרי ולא עם שם, פשוט כדי למנוע את הוויכוחים שאין להם סוף. אם אני לוקחת אותו איתי לקניות ב"סופר", אני אומרת לו מראש שבכוונתי לקנות את הרברים האלה והאלה, וזהו. זה עוזר כמעט תמיד. יותר מכך, לעיתים הוא מזכיר לי מה חסר בבית, ומה כדאי לקנות.

זה התחיל כשהיינו הולכים ביחד למכולת. אני הייתי עסוקה באיסוף המיצרכים מעל המדפים השונים, וכשהעפתי מבט כדי לראות מה עושה הילד, נדהמתי לגלות שהוא כמעט מתמוטט תחת

ישם עדיין אינו מקבל דמייכיס. מתי להתחיל? איך?

ליים סכום שווה, כי הברל הגילים ביניהם קטן. היא אמרה שפעם קרה שאחד הילדים העלה רעיון לקנות את התמונות של חברת-הזובל. היא אמרה שהם יכולים לקנות את זה מרמייכיס שלהם, ואז כל הרעיון נפל כלעומת שצף.

לעומת זאת, סיפרה, לעיתים, אחרי פעולה בתנועת-הנוער, הם הולכים עם כל הקבוצה לאכול המבורגר, ואת זה אינם יכולים לממן מרמייכיס. לכן הגיעה איתם להסכם שפעם בחודשיים היא מוכנה לממן את הארוחה, ואת השאר הם צריכים לשלם מכספם. הם קיבלו זאת ללא ויכוחים. היא אמרה שלא קורה שילדיה מבקשים הלוואה או מקדמה על-חשבון רמייכיס, וכי כל הנושא אינו מהווה עניין מיוחד בבית.

אם אחרת סיפרה שגם בנה מקבל רמייכיס. היא אמרה שקרה פעם שהוא שיחק בבית בכדור ושבר זכוכית של תמונה. אחרי-כך שילם מכספו עבור הזכוכית החדשה.

אב אחר סיפר שבנו הקטן התעקש לקחת משקה לחבריו בתרמוס גדול. הוא הוזהר שהכלי עלול להישבר, אך הבטיח לשמור עליו. הכלי, אכן, נשבר, והילד שילם את תמורתו בתשלומים שבועיים מתוך דמייכיס שלו.

מיכל, המנחה, אמרה שלפי התיאוריה של אדלר, רמייכיס הם אמצעי חינוכי, כשהכלי הוא כסף.

„תוציא מהקיר!"

דמייכיסים מחנכים לאחריות. הם מנחכים לחשיבה מחודשת, אם הילד עשה טעות. ילד המקבל דמייכיס מבין שסומכים עליו, שמעניקים לו עצמאות, שמאפשרים לו לקחת על עצמו אחריות, שמאפשרים לו לשנות וללמוד מה שגיאות של עצמו, בלי הטפות-מוסר, מבלי שיגידו לו: "איך אתה רוצה שיהיה לך כסף, אם ביובות הכל על מרבקות של כוח-המחץ?"

לילדים, כמו למבוגרים, אורכים יום-יום פ"י תויים. העולם מלא בפירסומות שובות-עין, שילד אינו מצליח תמיד לעמוד בפניהן. בתקופה שבה היתה חברת-הזובל פופולרית, היו מחלקים בבתי הספר חוברות להרבקה בחינם, והילדים היו נכנסים להתחרות כדי למלא את החוברות בתמונות. קשה היה לעמוד בפני זה, וקשה היה לעמוד בוה, כי בכל פעם, כשהילד כמעט מילא

(המשך בעמוד 32)

המשא הכבד שהעמיס על עצמו. בידו האחת אחז בקושי בחבילת מקלות מלוחים, הכי גדולה שיש, בידו השנייה החזיק בשקית במבה. שהחטיפים בתוכה הפכו לאבק דק מעוצמת האחיזה, והוא עדיין ניסה לשלוח יד אל שקית סוכריות שהיתה מונחת הרבה מעל לדאשו הקטן, ועם כל המיטען הזה היתה בפיו בקשה: "אמא, תקני לי קופסת" שוקו!"

בזיק של הארה פתאומית אמרתי לו שהוא יכול לבחור רק דבר אחד מכל הרברים האלה, ושיחזיר את השאר למקומו. ההחלטיות והתקיפות שלי עשו את שלהן, והוא נענה ללא מחאות.

מאז, כשקורה שהוא הולך איתי לקניות, אנחנו מסכמים מראש שהוא יכול לבחור רק בדבר אחד. לעיתים אני מסבירה לו שאנחנו הולכים רק כדי לקנות חלב או לחם, וזהו. שום ממתק או חטיפ.

אצלנו זה עובד. למרבה המזל אין הוא ילד תובעני, ולא תמיד הוא מבקש שאקנה לו משהו. כך זה בשנים הראשונות. או מגיע אותו יום חשוב, שבו יושבים אבא ואמא עם ילדם ומודיעים לו בהגיגות ובשימחה שהם החליטו לתת לו דמייכיס שבועיים, שבהם יוכל לקנות את כל הרברים הקטנים שאותם הוא מבקש מאבא ומאמא. הם מסבירים לו שבכסף הזה יצטרך להסתדר במשך כל השבוע, עד ליום-התשלום הבא, ושהם מקווים שצעד זה יסיים את יוכויה ה"תקנילי" ו"תקנה" ל"י". ככל שהילד גדל, גדלים גם דמייכיסים שמשלמים לו, ומשמשים אותו, בכל גיל, למטרות שונות.

בריון בקבוצה על רמייכיס סיפר אב אחר שקיבל דמייכיס כילד, וזה זכור לו כדבר טוב. הוא אמר שהבן הגדול שלו קיבל את דמייכיס הראשונים כאשר היה בכיתה א', ואז קיבל שקל אחד בשבוע. מאז עולה הסכום בשקל אחד בכל שנה. היום הבן הגדול בכיתה א', והוא מקבל חמישה שקלים בשבוע, והבת השנייה, בכיתה ג', גימל, מקבלת שלושה שקלים. הוא אמר שהילדים משתמשים בדמייכיס לרכישות שונות, ושאינו עניין סכיני הכסף.

"קרה פעם אחת שהבת ביקשה 10 שקלים, כדי לקנות לאחיה מתנה ליום-ההולדת. נתתי לה בלי לומר כלום, ואחרי שבועיים היא הזכירה לי שלא קיבלה דמייכיס כבר שבועיים. אמרתי לה שהיא קיבלה 10 שקלים, ולכן אינה מקבלת. אז הבינה שזו היתה הלוואה, ולא עשתה מזה עניין." אם אחת סיפרה שהילדים שלה התחילו לקבל דמייכיס כשהגיעו לכיתה א', וששניהם מקב

מועד לפורענות

כשאני מנהל את, משק ההוצאות של הילד שלי, ומחליט מה כדאי לקנות לו ומה לא, מה נחוץ לו יותר ומה פחות, מהם סידרי-העדיפויות, נוצרת קרקע מרירה לסיכסוכים בינינו, כאשר הוא מתמרד כנגד ההחלטות שלי, תובע ממני לשנות אותן ואיננו מקבל את נימוקיי לקנות או לא לקנות. יש לנו סיכויים להסתדר בינינו הר"י

בה יותר טוב, כאשר את משק הכספי שלו הוא בידוי, כאשר אנו מכבידים את שיקוליו והוא מחליט בעצמו איך לתכנן את התקציב שלו.

עמים, כמו אנשים, כמו מישפחות, כמו ילדים, רוצים לנהל את ענייניהם בעצמם. וכשמשישהו אחר שולט, למי של, על התקציב, זה מכעיס אותם וגורם להם להתקומם.

כל אדם החי בתקופתנו מודע לזכותו להפעיל את מערכת-השיקולים העצמאית שלו, לטפל בעצמו בענייניו ולעשות את החלטותיו שלו. אף אחד, וגם לא ילד קטן, איננו מוכן לקבל היסט עליונות וזכויות-יתר של מישהו אחר. מי שמנסה לתבוע לעצמו מעמד כזה מועד לפורענות.

איך להיות הורה

מאת
ענת סרנסקי
יועצת
דיווית אברמסון

בכוסר-עמידתם של הוריו, מול נגי'וסיו הבלתי-פוסקים של "תקני לי" ו"תקנה לי".

לעיתים קרובות נתקלים בסופר-מארקט באמא הרוחפת עגלת-מיצרכים שבה — בין הירקות, הגבינות ובקבוקי-המשקה — יושב גם ילד קטן, שעניו המאירות מתרוצצות לכל הכיוונים ודאצבע המורה השמנמנה שלו מצביעה לכל עבר. פיו מלא במבה. על בירכיו מונחת קופסת שוקו, בחיקו הוא אוחז בחזקה בשקית סוכריות, על ערימת המיצרכים שמאחוריו זרוק תפוח נגוס, והוא רוצה עוד ועוד.

אמו המיואשת, המנסה, כמעט בלא הצלחה, להיזכר מה בעצם היא צריכה לקנות לבית, נאבקת ברצונותיו הבלתי-נרדלים, וברגעים לא מעטים של חולשה נכנעת לו כדי להשתיקו, בתיקווה לכמה דקות של שקט, כשהפה המפיק בקשות עסוק בלעיסה.

אחרי-כך, כשהם מגיעים לקופה, היא משלמת לא רק עבור ערימות המזון והמיצרכים לבית, אלא גם עבור שקית במבה ריקה, קופסת-שוקו שפוכה, חבילת סוכריות מפורזות, ועוד.

לעיתים קרובות רואים ברחובות הראשיים מאבק משיכת-ידיים בין אם, המנסה לעמוד בהחלטתה, לבין פועט, המצמיד את פניו ואת עיניו הסקרניות לחלון-ראווה של חנות-צעצועים מפ"ת, והוא רוצה הכל: גם בכובע של א'לף, וגם במגוף הענקי, גם בתילבושת חרשה לברבי, או "אז רק הבובות של כוח-המחץ."